

Nr 185

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående anslag till byggnadsarbeten vid vissa yrkesskolor.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Torsten Andersson* och *Sundin* (I: 30) och den andra inom andra kammaren av herrar *Brandt* i Sätilla och *Onsjö* (II: 32), har hemställts, att riksdagen i enlighet med motionernas syfte måtte besluta, att viss del — förslagsvis 10 % — av i statsverkspropositionen upptagna anslag för yrkesutbildningens byggnadsändamål må avsättas till ett för alla i yrkesutbildningen engagerade departement gemensamt anslag att användas för att i samband med utbyggnad av yrkesundervisningsanstalterna till gemensamma anstalter samordna likartad yrkesutbildning, som sorterar under skilda departement.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 32.

Över motionerna har i vederbörlig ordning inforrats yttranden av skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, skogsstyrelsen och lantbruksstyrelsen.

Skolöverstyrelsen har anfört följande.

I sagda motioner framhålles, att visst samarbete ägt rum mellan för-söksskolan och lantbruksundervisningsanstalterna i fråga om den förberedande yrkesutbildningen i jord- och skogsbruk i årskurs 9 y. Hittills har denna verksamhet i förhållande till den förberedande yrkesutbildningen i anslutning till andra näringsgrenar och yrkesområden varit relativt blygsam. Överstyrelsen har därför funnit anledning att vidtaga särskilda åtgärder för att aktivera utbildningen i jord- och skogsbruk inom enhetsskolans ram dels för att kvalitativt bringa denna i nivå med annan utbildning av liknande slag och dels för att kvantitativt närma densamma till det rekryteringsbehov, som kan preliminärt räknas fram för dessa näringsgrenar.

De nya riktlinjer, som dragits upp för denna utbildning, har tagit sikte på att ordna utbildningen i skolmässiga former och därvid åtminstone för yrkespraktiken och yrkesteorin bl. a. få utnyttja befintliga lantmannaskolor och till dem hörande skolorbruk. En väl upplagd utbildning på detta område har visat sig nödvändig om jord- och skogsnäringarna skall kunna konkurrera med andra näringsgrenar och draga till sig elever med förutsättningar att följa undervisningen och tillgodogöra sig utbildningen. Enligt överstyrelsens mening är det angeläget att lantbrukets skolor icke

ställs i ett sämre läge än andra utbildningsanstalter av motsvarande slag. Det är också att förvänta att i samma mån som den förberedande yrkesutbildningen i jord- och skogsbruk drar till sig allt fler elever, kommer också kravet på vidareutbildning att öka. Mycket talar således för en ökad kapacitet vid dessa skolor.

Med hänsyn härtill får överstyrelsen instämma i motionärernas syfte, att möjligheterna till anslag för utbyggnad och nybyggnad av lantbruksundervisningsanstalter nu icke måtte försvagas.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har anfört bland annat följande.

Överstyrelsen för yrkesutbildning vill till att börja med erinra om att i årets statsverksproposition de framlagda förslagen icke ökar möjligheterna till investering i yrkesskolbyggnader vad gäller överstyrelsens verksamhetsområde jämfört med innevarande budgetår. Den reguljära investeringsramen för innevarande budgetår var beräknad till 30 miljoner kronor för permanenta och 8 miljoner kronor för provisoriska yrkesskolbyggnader. Utöver de sålunda beräknade reguljära investeringsramarna har emellertid anvisats, såsom beredskapsåtgärd för att trygga full sysselsättning inom byggnadsfacket, medel till statsbidrag för byggnadsarbeten för en total investeringskostnad av 40 miljoner kronor. Totala investeringsramen för yrkesskolbyggnader innevarande år har sålunda varit 78 miljoner kronor. Häremot står enligt framlagda förslag för budgetåret 1960/61 50 miljoner kronor, varav beräknats 40 miljoner kronor för permanenta byggnader och 10 miljoner kronor för provisoriska byggnader. Det torde böra framhållas, att investeringsramarna för budgetåret 1959/60 helt tagits i anspråk, större delen redan i början av budgetåret och hela praktiskt taget efter det endast halva budgetåret gått till ända. Läget är sådant, att överstyrelsen funnit sig föranlåten att hos Kungl. Maj:t hemställa, att den reguljära investeringsramen för budgetåret 1960/61 utökas med lägst 45 miljoner kronor.

Så länge yrkesutbildningen inom de av motionärerna berörda områdena sorterar under olika departement, torde det väl icke kunna undgå, att olikheter vid bedömningen av bland annat anslagsfrågor av detta slag blir förekommande. Såvitt överstyrelsen kan bedöma skulle detta förhållande dock icke ändras vid genomförandet av motionärernas tanke. Överstyrelsen är för sin del fullt medveten om att utbildningen för olika områden bör kunna samordnas mera än som nu sker och att exempelvis förläggning i vissa fall av utbildning inom jordbrukets och skogsbrukets områden till kommunala och landstingskommunala skolor, där utbildning också meddelas för andra yrkesområden, borde kunna ske. I viss omfattning har det skett, men svårigheter är för handen. Det är skilda tillsynsmyndigheter och skilda bidragsgrunder. Så långt görligt har dock överstyrelsen i aktuella fall sökt överbygga svårigheterna. Sålunda har statsbidrag av överstyrelsen tillstyrkts och även utgått från förslagsanslaget till Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor, exempelvis till undervisningslokaler för utbildning inom skogsbrukets område, vilka inrymts i byggnader vid kommunala yrkesskolor.

Skogsstyrelsen har avgivit följande yttrande.

Skogsstyrelsen finner för sin del önskvärt, att samordning i yrkesutbildningsfrågor kommer till stånd bland annat vid uppförande av skolor. I vissa fall kan betydande fördelar sannolikt vinnas genom att bygga skolor för olika slags yrkesutbildning i nära anslutning till varandra på en och

2 — Bihang till riksdagens protokoll 1960. 6 saml. Nr 182—186

samma ort. Så bör t. ex. vid internatskolor i första hand förläggnings- och utspisningslokaler kunna utnyttjas gemensamt. Besparingar blir därigenom möjliga inte bara i fråga om byggnadskostnader utan också i driften av internat. En del undervisningslokaler synes också kunna utnyttjas gemensamt inom olika utbildningsgrenar. Därjämte torde visst utbyte av lärarpersonal mellan olika utbildningsformer lättare kunna komma till stånd. Å andra sidan kräver olika yrkesutbildningsformer skilda förutsättningar för undervisningens bedrivande. Exempelvis torde verkstads- och industriskolor i allmänhet böra anläggas i nära anslutning till tätorter med tillgång på verkstäder och industrier. Jordbruksskolor är bundna till jordbruksområden, medan skogsbruksskolor har behov av närbelägna och lämpliga skogsområden för sina övningar. Därjämte bör beaktas att concentrationen av skolor till vissa orter inte bör drivas så långt, att möjligheterna i synnerhet för landsbygdskommuner att till sig knyta yrkesskolor minskas i för stor utsträckning. De ovannämnda fördelarna med att på ett eller annat sätt sammanföra olika yrkesskolor gör dock, att samordningsfrågorna i varje särskilt fall bör beaktas inte minst vid planerandet av nya skolor. Skogsstyrelsen har för sin del redan vidtagit åtgärder i dylikt syfte i vad avser den skogliga yrkesutbildningen och undersöker för närvarande möjligheterna och formerna för dylikt samarbete i ett par konkreta fall.

Ett ändamålsenligt samarbete vid uppförande av byggnader för yrkesutbildning synes ämbetsverket kunna äga rum utan att särskilda, för olika yrkesgrenar gemensamma anslag avsättes. I sammanhanget bör också påpekas, att resultaten av nu pågående utredningar på yrkesutbildningens område kan påverka bedömningen av denna fråga, vilket även talar för att några ändringar av gällande principer för anslagstilldelning för närvarande inte bör vidtagas.

Lantbruksstyrelsen har anfört bland annat följande.

I anslutning till motionärernas uttalande, att ett ändamålsenligt fullföljande av den pågående utbyggnaden av yrkesundervisningen förutsätter en samordning mellan olika skolmyndigheters likartade yrkesundervisning vid de redan befintliga yrkesundervisningsanstalterna, vill lantbruksstyrelsen kraftigt understryka vikten av att intimaste möjliga samarbete, berörda skolmyndigheter emellan, kommer till stånd å såväl länsplanet som centralt. Styrelsen är emellertid icke benägen att tillstyrka motionärernas förslag, att en viss del — förslagsvis 10 procent — av i statsverkspropositionen upptagna anslag för yrkesutbildningens byggnadsändamål bör avsättas till ett för alla i yrkesutbildningen engagerade departement gemensamt anslag, avsett att användas för utbyggnad av gemensamma yrkesundervisningsanstalter. Lantbruksstyrelsen befarar nämligen, att ett arrangemang med gemensam byggnadskvot i praktiken kan komma att medföra stora organisatoriska och andra tillämpningssvårigheter. Styrelsen får därför med avstyrkande av det i de likalydande motionerna I: 30 och II: 32 framlagda förslaget förorda att medel till byggnadsarbeten för de olika kategorierna yrkesskolor liksom hittills skall utgå från skilda anslag i riksstaten.

Utskottet. Inom det område, som beröres av motionerna I: 30 och II: 32, pågår för närvarande utredningar i olika avseenden. 1955 års sakkunniga för yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning samt 1955

års lantbruksundervisningskommitté ha båda under beaktande frågor, som stå i samband med de i motionerna angivna problemen. I avvaktan på att resultaten av sistnämnda utredningar föreligga finner utskottet icke skäl tillstyrka bifall till motionsyrkandet.

Utskottet hemställer förty,

att motionerna I: 30 och II: 32 icke må till någon riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 22 november 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 182.